

Úvod do praxe stínového řečníka

Titulkování TV pořadů

Sluchově postižení

- EN: deafness and hard of hearing (hearing impairment)
- neslyšící
  - osoby, které neslyší od narození, nebo ztratily sluch před rozvinutím mluvené řeči (prelingvální), nebo osoby s úplnou či praktickou hluchotou, které ztratily sluch po rozvinutí mluvené řeči (postlingvální - ohluchlí), a osoby těžce nedoslýchavé, u nichž rozsah a charakter sluchového postižení neumožňuje plnohodnotně porozumět mluvené řeči sluchem (ztráta sluchu > 90 dB)
  - „nemohou sluchem rozlišit jednotlivé hlásky“
- nedoslýchaví
  - dělí se na stupně podle velikosti sluchové ztráty (< 90 dB)
  - „mohou rozlišit jednotlivé hlásky“
- implantování (kochleární implantát)

Sluchově postižení

- Statistiky z roku 1998
  - 0,5 milionu sluchově postižených z nich naprosto rozhodující část tvoří starší lidé, jejichž sluch se zhoršil z důvodu věku
  - 15000 sluchově postižených, kteří se s vadou sluchu narodili, nebo jejichž vada vznikla v dětství
  - 3900 osob s praktickou hluchotou a 3700 osob s úplnou hluchotou, která trvá od narození nebo vznikla před započítáním nebo v průběhu školní docházky
  - 7300 uživatelů znakové řeči (českého znakového jazyka)
- Statistiky z roku 2007
  - 76400 sluchově postižených (práh 40 dB)

Sluchově postižení

- Plzeň
  - Spolek neslyšících Plzeň, Sportovní klub neslyšících Plzeň, Plzeňská unie neslyšících...
- ASNEP - Asociace organizací neslyšících, nedoslýchavých a jejich přátel
  - organizace zastřešující subjekty pracující ve prospěch sluchově postižených občanů ČR nebo jejich rodičů
  - navrhopat a připomínkovat předpisy, které mají ovlivnit život sluchově postižených občanů
  - poskytuje sociální služby osobám se sluchovým postižením po celé ČR

Sluchově postižení

- ČUN – Česká unie neslyšících
  - organizace, která vznikla za účelem ochrany a prosazování práv, zájmů a potřeb osob se sluchovým postižením
- ČUN je členem v organizacích
  - ASNEP
  - NRZP (Národní rada osob se zdravotním postižením)
  - ČRHO (Česká rada humanitárních organizací)
  - IFHOHYP (International Federation Hard of Hearing Young People)
  - EFHOH (European Federation Hard of Hearing)
  - IFHOH (International Federation Hard of Hearing)
  - EUDY (European Union of the Deaf Young)

(Znaková řeč)

- znakovaná čeština
  - umělý jazykový systém zejména pro komunikaci mezi slyšícími a neslyšícími
  - využívá gramatické prostředky češtiny, která je současně hlasitě nebo bezhlasně artikulována
  - spolu s jednotlivými českými slovy jsou pohybem a postavením rukou ukazovány jednotlivé znaky, převzaté z českého znakového jazyka
- prstová abeceda
  - využívá formalizovaných a ustálených postavení prstů a dlaně jedné ruky nebo prstů a dlaní obou rukou k zobrazování jednotlivých písmen české abecedy
  - je využívána zejména k odhláskování cizích slov, odborných termínů, případně dalších pojmů

(Znaková řeč)

Povídání o Vánocích

(Znaková řeč)

- český znakový jazyk
  - mateřský a přirozený jazyk neslyšících zejména pro komunikaci mezi neslyšícími navzájem
  - plnohodnotný komunikační systém tvořený specifickými vizuálně-pohybovými prostředky, tj. tvary rukou, jejich postavením a pohyby, mimikou, pozicemi hlavy a horní části trupu
  - má základní atributy jazyka, tj. znakovost, systémovost, dvojí členění, produktivnost, svébytnost a historický rozměr, a je ustálen po stránce lexikální i gramatické (není kodifikován)
  - není univerzální - menší odlišnosti než u mluveného jazyka
  - člověk ovládající český znakový jazyk nemusí umět česky ani rozumět českému textu

(Znaková řeč)

Kdysi jsem mu půjčil stovku, ale on mi ji dodneška nevrátil. Teď ať už si ji nechá!

STO KORUN + PŮJČIT (někomu) + NEVRÁTIT + SZ + NECHAT (mávnout rukou)

Mediaální zákon ČR (132/2010 Sb.)

- Provozovatel celoplošného televizního vysílání s licencií je povinen opatřit alespoň 15 % vysílaných pořadů skrytými nebo otevřenými titulky pro osoby se sluchovým postižením a alespoň 2 % vysílaných pořadů zpřístupnit pro osoby se zrakovým postižením.
- Provozovatel celoplošného televizního vysílání ze zákona je povinen opatřit alespoň **70 % vysílaných pořadů** skrytými nebo otevřenými titulky a alespoň 2 % vysílaných pořadů vyrobit v českém znakovém jazyce nebo simultánně tlumočit do českého znakového jazyka pro osoby se sluchovým postižením a dále je povinen zpřístupnit alespoň 10 % vysílaných pořadů pro osoby se zrakovým postižením.

Titulkování v ČT (2011)

	ČT1	ČT2	ČT24	ČT4	Celkem
Pro neslyšící celkem	82,6	81,3	70,7	63,6	75,2
Otevřené titulky	0,3	2,7	19,4	0,2	7,8
Skryté titulky	59,0	72,1	21,8	3,7	41,0
Skryté titulky živě	13,7	0	27,0	0,1	13,1
Znakový jazyk	2,5	3,8	2,5	2,1	2,8
Beze slov	1,3	2,5	0	10,5	2,5
Grafika pro neslyšící	5,8	0,1	0	46,9	8,1

Titulkování živých TV pořadů

- Velotype (Veyboard)

- více kláves zároveň pro zápis slabik
- do 200 slov za minutu
- velmi náročné trénování obsluhy
- nizozemský výrobce si na češtině vylámal zuby

- Stenotype

- více kláves zároveň pro fonetický zápis
- software provádí přepis do psané podoby (problém neznámých slov)
- do 300 slov za minutu
- extrémně náročné trénování (5 let) a krátká výdrž obsluhy

P RA F	} (new line)>>
P RA F	
T H EU S	} this is an
A PB	
KP A P L	} example
P L	
F	} of machine shorthand from a
P H A PB D	
S H A PB D	} steno
T P R A	
ST E PB	} keyboard
O E	
K AO E	} with
PW AO R D	
W	} paper
P A EU P	
E R	} (period)
F P L T	

Titulkování TV pořadů v ČT

- off-line pořady
  - titulky vyráběny předem – bezchybný přepis, dokonalá synchronizace, pečlivě formátované, barevně odlišené
- on-line pořady
  - rychlopísaři až 500 úhozů za minutu, krátká výdrž
  - obvykle redaktor + písař v ČT (drahé)
  - nízká kvalita titulků, velké zpoždění titulků
  - možnost využít „moderátorské texty“ např. u zpráv
- ZČU + SpeechTech
  - přímé titulkování – [Poslanecká sněmovna](#) a [Senát](#) PČR
  - stínové přemlouvání – [politika](#), [sport](#), zábava

Stínové přemlouvání

- začátky roku 2001 v BBC – cílem 100 % v roce 2008
- nejdále firma Red Bee Media (200 stínových řečníků)
- pokusy v jiných zemích

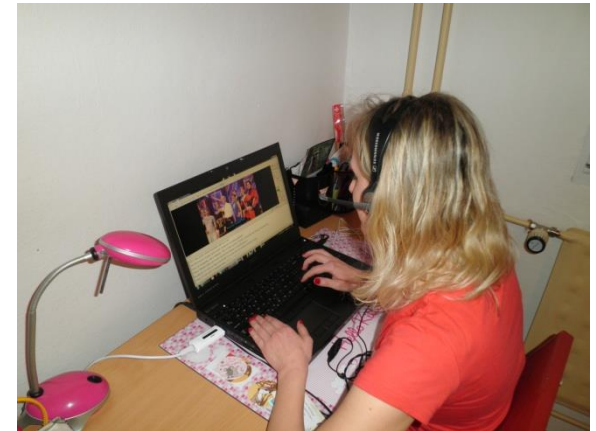

Stínové přemlouvání v BBC

- cizí rozpoznávač – omezené možnosti
- střídající se dvojice stínový řečník + editor
- lokální řešení
- přemlouvání doslova
- diktování interpunkce
- velké zpoždění titulků
- nepraktické zobrazení titulků
- spontánní trénování
- angličtina

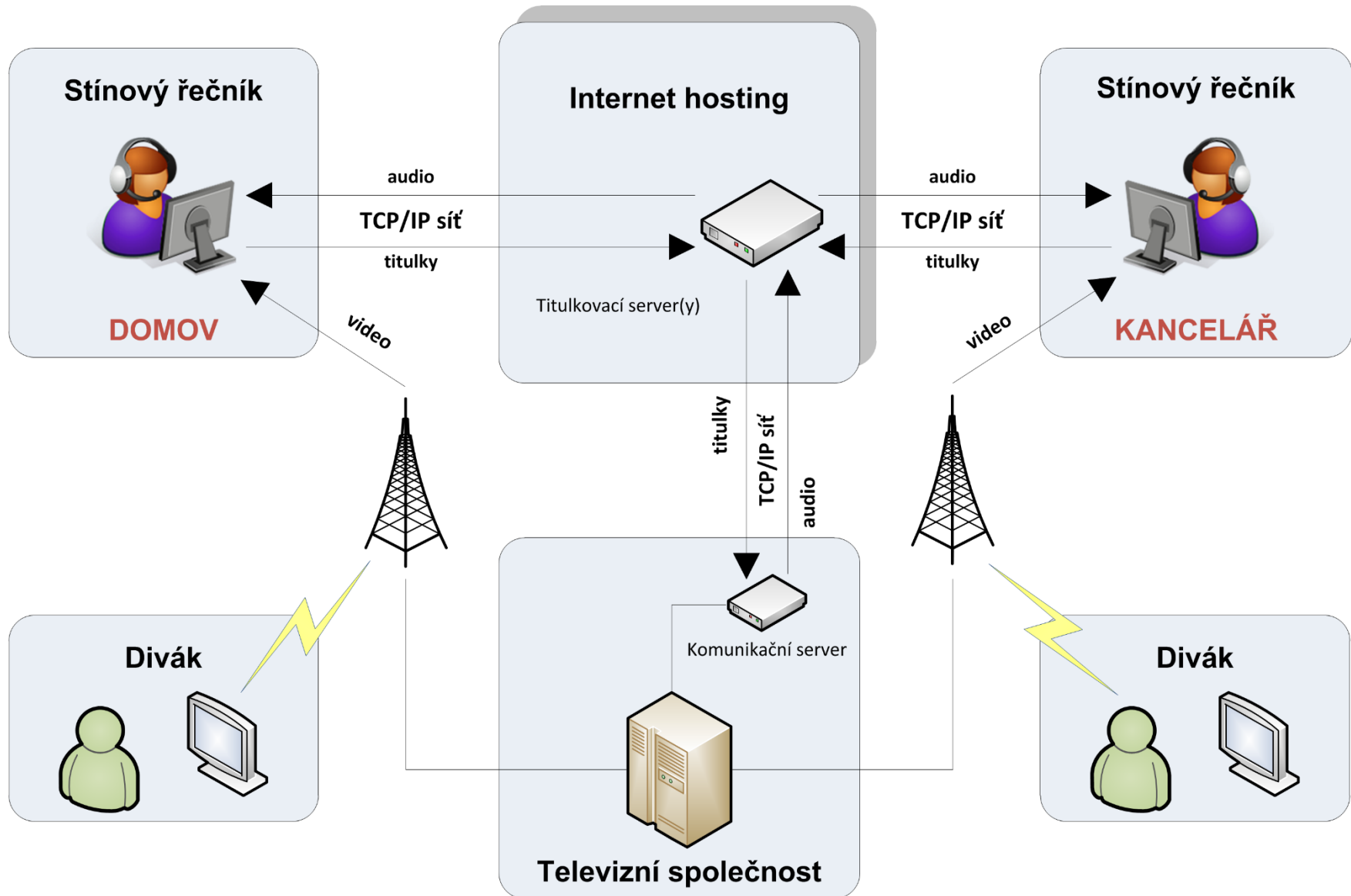
Stínové přemlouvání na ZČU

- 1 stínový řečník pracující vzdáleně
  - poslouchá zvukovou stopu pořadu
  - diktuje do počítače
  - vybírá řeč hlavního řečníka
  - koriguje mluvu řečníka
  - opravuje výsledný text
  - přidává nová slova do slovníku
  - označuje změnu řečníka
  - vkládá interpunkci
  - odesílá titulky

Stínové přemlouvání na ZČU

Titulky

- skryté titulky (closed captions, subtitles)
  - teletextové titulky - strana 888
  - DVB titulky
- formát titulků
  - blokový – 1 a víceřádkový
  - rolující po řádcích
  - rolující po slovech

Rychlost titulků (slov za minutu)	Čtení titulků	Sledování obrazu
120 (blokové)	40 %	60 %
150 (blokové)	50 %	50 %
180 (blokové)	60-65 %	40-35 %
200 (blokové)	80 %	20 %
180 (rolující)	85-90 %	15-10 %

Titulkování TV pořadů - shrnutí

- Sluchově postižení
  - doslovné bezchybné titulky bez zpoždění (volitelně)
  - překlad do českého znakového jazyka (volitelně)
- Česká televize
  - minimalizovat náklady pro udržení sluchově postižených a RRTV v klidu
- ZČU + SpeechTech
  - ukázat sluchově postiženým i ČT, že dokážeme dělat stejné (nebo lepší) titulky jako v BBC

zivetitulky.cz